با ایران توشه
یک قدم جلوتر
باش!

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

ایران توشه، مرجع دانلود فایل های کمک آموزشی دانش آموزان و کنکوری ها

همه چیز
برای موفقیت
تو!

- دانلود رایگان آزمون های آزمایشی قلمچی، خیلی سبز، گاج و ...
- دانلود رایگان گام به گام تمامی دروس
- دانلود رایگان نمونه سوالات امتحانی (نوبت اول و دوم) و امتحانات نهایی
- دانلود رایگان جزوه های کمک آموزشی و شب امتحانی

کافیست هر فایلی که نیاز دارید را در گوگل به این صورت جستجو کنید:

فایل مورد نیاز + ایران توشه

مثال:

دانلود گام به گام دوازدهم تجربی ایران توشه

irantooshe.ir

t.me/irantooshe

گام به گام فارسی (کتاب تکمیلی) پایه‌ی هفتم
فصل چهارم

عنوان فصل: نصیحت امام (ره)، کلاس ادبیات و عهد و پیمان

از صفحه‌ی ۵۴ تا صفحه‌ی ۷۷ کتاب

در این فایل پاسخ فعالیت‌ها، کارهای کلاسی، تمرین‌ها و پرسش‌های فصل نصیحت امام (ره)، کلاس ادبیات و عهد و پیمان آمده است.

مباحث فصل: درس هشتم (نصیحت امام (ره))، درس نهم (کلاس ادبیات)، شعرخوانی (گل و گل)، دانستنی (فرهنگ بزرگ سخن ۱)، درس دهم (عهد و پیمان)، املای فارسی (داستان سیاوش ۴)

تهیه‌شده در ایران‌توشه، توشه‌ای برای موفقیت

irantooshe.ir

فهرست پرسش‌ها

۱ صفحه ۵۵ · جست‌وجو در متن — منادا همراه با نشانه‌ی ندا ۶

۲ صفحه ۵۵ · جست‌وجو در متن — واژه‌ای با تعریف داده‌شده (ضریح) ۶

۳ صفحه ۵۵ · جست‌وجو در متن — واژه‌ی عطش ۶

۴ صفحه ۵۵ · نوشتاری — مترادف فارسی واژه‌های عربی ۶

۵ صفحه ۵۵ · نوشتاری — مترادف تک‌بخشی فعل‌های دوبخشی ۷

۶ صفحه ۵۵ · نوشتاری — کوته‌نوشت‌ها ۷

۷ صفحه ۵۵ · نوشتاری — بزرگانی با لقب علامه ۸

۸ صفحه ۵۵ · نوشتاری — خاطره‌ی تلخ کودکی و شعر زنگ آفرینش ۸

۹ صفحه ۵۷ · نوشتاری — جمع مکسر در «مرواریدی در صدف» ۸

۱۰ صفحه ۵۷ · نوشتاری — شعر سنگ مزار پروین اعتصامی (مقدمه) ۹

۱۱ صفحه ۵۸ · نوشتاری — شعر پروین ـ آ) واژه‌ی مناسب ۹

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۱۲ صفحه ۵۸ · نوشتاری — شعر پروین ـ ب) مفاخره ۱۰

۱۳ صفحه ۵۸ · نوشتاری — شعر پروین ـ پ) جابه‌جایی ضمیر ۱۰

۱۴ صفحه ۵۸ · نوشتاری — هم‌معنا، هم‌خانواده و متضاد ۱۱

۱۵ صفحه ۵۹ · نوشتاری — آثار ویکتور هوگو ۱۲

۱۶ صفحه ۵۹ · نوشتاری — دو معنای «زندگی حسابی» ۱۲

۱۷ صفحه ۵۹ · نوشتاری — جزء «ـچه» و «ـیچه» (کوچکی) ۱۲

۱۸ صفحه ۵۹ · نوشتاری — متضاد «چشم از جهان فروبست» ۱۲

۱۹ صفحه ۵۹ · نوشتاری — معنای قدیم «مرغ» (پرنده) ۱۳

۲۰ صفحه ۵۹ · نوشتاری — سامان‌دادن بیت پایانی قطعه‌ی صفحه‌ی ۹۴ کتاب درسی ۱۳

۲۱ صفحه ۶۱ · نوشتاری — متضاد نقص ۱۳

۲۲ صفحه ۶۱ · نوشتاری — نمودار قافیه‌ها ۱۴

۲۳ صفحه ۶۱ · نوشتاری — بیت‌های درون کمانک و قالب شعر ۱۴

۲۴ صفحه ۶۱ · نوشتاری — رنگ‌هایی با «ی» نسبت ۱۵

ایران توشه
توشه‌ای برای موفقیت

۲۵ صفحه ۶۱ · نوشتاری — محتوای گل و گل و زیبایی شکفتن ۱۵

۲۶ صفحه ۶۳ · نوشتاری — آرایش الفبایی واژه‌ها ۱۵

۲۷ صفحه ۶۹ · جست‌وجو در متن — مترادف واژه‌ها ۱۶

۲۸ صفحه ۶۹ · جست‌وجو در متن — تشبیه در متن «عهد و پیمان» ۱۶

۲۹ صفحه ۶۹ · نوشتاری — تکرار فعل در جمله ۱۷

۳۰ صفحه ۶۹ · نوشتاری — مفهوم‌های چهارگانه‌ی فعل ۱۷

۳۱ صفحه ۷۰ · نوشتاری — مقایسه‌ی فعل‌ها از نظر مفهوم‌های چهارگانه ۱۸

۳۲ صفحه ۷۵ · تمرین داستان سیاوش — سجع در بیانیه‌ی سیاوش ۱۸

۳۳ صفحه ۷۵ · تمرین داستان سیاوش — ضرب‌المثل در متن داستان ۱۸

۳۴ صفحه ۷۶ · تمرین داستان سیاوش — وزن شعر تازه‌ی سیاوش ۱۹

۳۵ صفحه ۷۶ · تمرین داستان سیاوش — تعلیق در داستان ۱۹

۳۶ صفحه ۷۷ · پژوهش — مقایسه‌ی پویانمایی «افسانه‌ی ماردوش» با شاهنامه ۲۰

ایران توشه

۱ صفحه ۵۵ جست‌وجو در متن

۱ـ منادایی همراه با نشانهٔ ندا پیدا کنید.

«منادا» کسی یا چیزی است که او را صدا می‌زنیم و «نشانه‌ی ندا» واژه‌ی «ای» است که پیش از آن می‌آید. نمونه‌ی ساده از این نوع: «**ای عزیز**» / «**ای فرزند**» (در متن درس، هر جا امام یا گوینده‌ای مخاطب خود را با «ای ...» صدا زده، همان منادا است).

ساختار آن: ای (نشانه‌ی ندا) + عزیز (منادا).

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

۲ صفحه ۵۵ جست‌وجو در متن

۲ـ واژه‌ای با این تعریف بیابید: سازه‌ای از فلز یا چوب به شکل مکعب که بر آرامگاه امامان و دیگر بزرگان می‌سازند.

واژه‌ی مورد نظر «**ضریح**» است؛ سازه‌ی فلزی یا چوبی مشبک که پیرامون قبر امامان و بزرگان قرار می‌دهند.

۳ صفحه ۵۵ جست‌وجو در متن

۳ـ واژه‌ای که در اصل به معنای «تشنگی زیاد» است و معنای «شوق بسیار برای داشتن یا دستیابی به چیزی» نیز دارد:

«**عطش**» (تشنگی بسیار)؛ در معنای مجازی: شوق و اشتیاق زیاد، مانند «عطش دانستن» یا «عطش یادگیری».

ایران توشه
توشه‌ای برای موفقیت
این فایل توسط سایت ایران‌توشه تهیه شده است.
irantooshe.ir

۴ صفحه ۵۵ نوشتاری

۱ـ مترادف فارسی این واژه‌های عربی را بنویسید.

سلامت: سعادت: ترقّی: تنفر: اخلاص:

واژه‌ی عربی	مترادف فارسی
سلامت	تندرستی
سعادت	خوشبختی
ترقّی	پیشرفت
تنفر	بیزاری
اخلاص	صمیمیت، یکدلی، پاک‌دلی

۵ صفحه ۵۵ نوشتاری

۲ـ مترادف تک‌بخشی این فعل‌های دوبخشی چیست؟

سعی کنید: انتخاب کرد: عطا کند:

فعل دوبخشی	فعل تک‌بخشی
سعی کنید	بکوشید
انتخاب کرد	برگزید
عطا کند	ببخشد

۶ صفحه ۵۵ نوشتاری

۳ـ «(ره)» و «(س)» نشانه‌های اختصاری (کوته‌نوشت) چه عبارت‌هایی است؟

- «(ره)» کوته‌نوشت **«رحمةُالله علیه»** است (درود و رحمت خدا بر او) و درباره‌ی بزرگان درگذشته می‌آید؛ مانند «امام خمینی (ره)».
- «(س)» کوته‌نوشت **«سلام‌الله علیها»** است (درود خدا بر او) و درباره‌ی حضرت فاطمه‌ی زهرا (س) به کار می‌رود.

ایران توشه
توشه‌ای برای موفقیت

۷ صفحه ۵۵ نوشتاری

۴ـ «علامه» به معنای «بسیاردانشمند» و لقب کسی است که در رشته‌ای از دانش‌های بشری آگاهی بسیار و همه‌جانبه دارد. به جز علامه جعفری، چه بزرگانی را می‌شناسید که چنین لقبی داشته‌اند؟

- علامه طباطبایی (نویسنده‌ی تفسیر المیزان)
- علامه مجلسی (نویسنده‌ی بحارالانوار)
- علامه دهخدا (نویسنده‌ی لغت‌نامه)
- علامه امینی (نویسنده‌ی الغدیر)
- علامه حلی، علامه قزوینی، علامه همایی

۸ صفحه ۵۵ نوشتاری

۵ـ خاطرهٔ تلخ روزهای کودکی علامه جعفری، یادآور کدام بند از شعر «زنگ آفرینش» است؟

خاطره‌ی تلخ علامه جعفری از دوران کودکی، دشواری‌ها و سختی‌ها و محرومیت‌های کودکی او را نشان می‌دهد. در شعر «زنگ آفرینش» بندی که از سختی‌ها، غم و رنج کودکِ بی‌پناه و محروم یاد می‌کند، یادآور این خاطره است؛ یعنی بندی که شاعر در آن از اشک و ناله‌ی کودکی بی‌مادر/نیازمند سخن می‌گوید و ما را به یاری رساندن به او فرامی‌خواند.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

۹ صفحه ۵۷ نوشتاری

۱ـ یک واژه‌ی جمع شکسته (مکسر) در «مرواریدی در صدف» بیابید و مفردش را بنویسید.

جمع مکسر یا «شکسته» جمعی است که با «ـان» و «ـات» ساخته نمی‌شود و صورت واژه در آن تغییر می‌کند. نمونه: **اشعار** (مفرد: شعر)؛ نمونه‌های دیگر: «اوقات» (وقت)، «افکار» (فکر)، «آثار» (اثر)، «ادبا» (ادیب).

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۱۰ صفحه ۵۷ نوشتاری

۲ـ شعری را که در پی آوردیم، پروین اعتصامی برای سنگ مزار خود سروده است. شعر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

پاسخ پرسش‌های این شعر (جای‌گذاری واژه‌ها، مفاخره و جابه‌جایی ضمیر) در صفحه‌ی بعد آمده است. شعر کامل با واژه‌های جا افتاده:

- این که خاک سیهش بالین است، / اختر چرخ ادب پروین است
- گرچه جز تلخی از ایام ندید، / هرچه خواهی سخنش **شیرین** است
- صاحب آن همه گُفتار، امروز / سائل فاتحه و **یاسین** است
- دوستان به که ز وی یاد کنند / دل بی‌دوست، دلی **غمگین** است
- خاک در دیده بسی جان‌فرساست / سنگ بر سینه بسی **سنگین** است
- هر که را چشم حقیقت‌بین است / بیند این بستر و **عبرت** گیرد
- هر که باشی و ز هر جا برسی / آخرین منزل هستی این است
- آدمی هرچه توانگر باشد / چون بدین نقطه رسد، **مسکین** است
- اندر آنجا که قضا حمله کند / چاره تسلیم و ادب، تمکین است
- زادن و کشتن و پنهان کردن / دهر را رسم و ره **دیرین** است
- خرّم آن کس که در این **محنت**گاه / خاطری را سبب تسکین است

۱۱ صفحه ۵۸ نوشتاری

آـ با توجه به معنا، واژه‌ی مناسب را از میان واژگان زیرین بیابید و در جاهای تهی بنشانید. (یک واژه، افزوده است)

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

سنگین، غمگین، دیرین، شیرین، مسکین، نفرین، یاسین، قوت، محنت، عبرت

واژه	جای آن در شعر
شیرین	هرچه خواهی سخنش ..... است
یاسین	سائل فاتحه و ..... است
غمگین	دل بی‌دوست، دلی ..... است
سنگین	سنگ بر سینه بسی ..... است
عبرت	بیند این بستر و ..... گیرد
مسکین	چون بدین نقطه رسد، ..... است
دیرین	دهر را رسم و ره ..... است
محنت	که در این ..... گاه

واژه‌های «نفرین» و «قوت» در شعر جایی ندارند و اضافه‌اند.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

۱۲ صفحه ۵۸ نوشتاری

ب ـ اگر شاعر در بیتی از خود و شعرش ستایش کند، در اصطلاح ادبی «مفاخره» نام دارد. اکنون شما در این شعر بیتی را نشان دهید که مفاخره داشته باشد و بنویسید شاعر چگونه از خود ستایش کرده است.

این که خاک سیهش بالین است، / اختر چرخ ادب پروین است

در بیت نخست، پروین خود را «ستاره‌ی آسمانِ ادب» نامیده است (استعاره و تشبیه: ادب به آسمان و پروین به ستاره مانند شده)؛ یعنی او را درخشان‌ترین و والاترین چهره‌ی ادب می‌داند. همچنین در بیت دوم می‌گوید «هرچه خواهی سخنش شیرین است»؛ یعنی شعر او سراسر شیرین و دل‌نشین است.

۱۳ صفحه ۵۸ نوشتاری

پ ـ مصراعی بیابید که در آن «جابه‌جایی ضمیر» رخ داده باشد؛ آنگاه پس از بازگردانی ضمیر به جایگاه اصلی، مصراع را سامان دهید.

مصراع «این که خاک سیهش بالین است»: ضمیر «ـش» به «سیه» چسبیده است، ولی در اصل به «بالین» مربوط است (بالینِ او).

پس از سامان‌دهی: «این که خاکِ سیه، بالینِ **او** است» یا «این که بالینش خاک سیاه است».

۱۴ صفحه ۵۸ نوشتاری

۳ـ از میان واژه‌های زیر جفت‌های هم‌معنا، هم‌خانواده و متضاد را بیابید و روبه‌روی هم بیاورید.

آسایش ـ احتیاج ـ اضطراب ـ اعجاب ـ بی‌خبری ـ بیزاری ـ پیشرفت ـ ترتیب ـ تردید ـ ترقّی ـ تشویق ـ تنفّر ـ جفا ـ حیات ـ رهگذر ـ زندگی ـ زیارتگاه ـ ستم ـ سودمند ـ شگفتی ـ شوق ـ عابر ـ غفلت ـ فراغت ـ محتاج ـ مرتّب ـ مزار ـ مصاحبت ـ مفید ـ نگرانی ـ وجد ـ همنشینی ـ هیجان ـ یقین.

جفت‌های هم‌معنا

واژه	هم‌معنا	واژه	هم‌معنا
آسایش	فراغت	اضطراب	نگرانی
اعجاب	شگفتی	بی‌خبری	غفلت
بیزاری	تنفّر	پیشرفت	ترقّی
جفا	ستم	حیات	زندگی
رهگذر	عابر	زیارتگاه	مزار
سودمند	مفید	مصاحبت	همنشینی
وجد	هیجان		

جفت‌های هم‌خانواده و متضاد

نوع	جفت اول	جفت دوم
هم‌خانواده	ترتیب : مرتّب	احتیاج : محتاج
هم‌خانواده	تشویق : شوق	
متضاد	تردید : یقین	

توضیح: واژه‌های هم‌خانواده از یک ریشه‌اند (رتب، حوج، شوق)؛ «تردید» و «یقین» معنای مخالف دارند.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

این فایل توسط سایت ایران‌توشه تهیه شده است.
irantooshe.ir

۱۵ صفحه ۵۹ نوشتاری

۱ـ دو اثر مشهور از ویکتور هوگو، شاعر و نویسنده‌ی فرانسه در سده‌ی نوزدهم میلادی نام ببرید.

«بینوایان» (لُه میزرابل) و «گوژپشت نوتردام» (کلیسای نوتردام).

۱۶ صفحه ۵۹ نوشتاری

۲ـ دو معنایی که از عنوان «زندگی حسابی» برمی‌آید، چیست؟

- زندگی با «حساب‌وکتاب»؛ یعنی زندگی منظم، حساب‌شده، دارای برنامه و دقت در خرج و درآمد.
- زندگی «حسابی»؛ یعنی زندگی درست، شایسته، سر و سامان‌دار و در شأن آدم‌های «حسابی» (مانند «آدم حسابی»).

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

۱۷ صفحه ۵۹ نوشتاری

۳ـ افزودن جزء «چه» به واژه، به آن معنای «خردی و کوچکی» می‌افزاید (مانند: باغچه)؛ پنج واژه بنویسید که «چه» در پایانشان بیاید و چنین معنایی بیفزاید. جزء «ـیچه» صورت دیگری از «چه» است که آن هم معنای کوچکی به واژه اضافه می‌کند. در کدام واژه این جزء به کار رفته است؟

پنج واژه: **دخترچه** (دفتر کوچک)، **کتابچه** (کتاب کوچک)، **دریاچه** (دریای کوچک)، **صندوقچه** (صندوق کوچک)، **قالیچه** (قالی کوچک)؛ نمونه‌های دیگر: حوضچه، نامچه.

جزء «ـیچه» در واژه‌ی **«ماهیچه»** (ماهی + ـچه؛ ماهی‌ی کوچک) و «باغیچه» (باغ کوچک) به کار رفته است.

۱۸ صفحه ۵۹ نوشتاری

۴ـ متضاد دقیق عبارت «چشم از جهان فروبست»، چیست؟

«چشم از جهان فروبست» یعنی مرد و از دنیا رفت. متضاد دقیق آن: **«چشم به جهان گشود»** (به دنیا آمد، متولد شد).

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۱۹ صفحه ۵۹ نوشتاری

۵ـ در واژه‌شناسی «کلاس ادبیات» خواندید که در واژه‌ی «مرغک» مرغ معنای پرنده دارد. در فارسی کهن غالباً مرغ چنین معنایی داشته و به معنای هر نوع پرنده به کار می‌رفته است.

ـ معنای قدیم مرغ در ساختمان کدام واژه‌های امروزی هنوز باقی مانده است؟

ـ آیا می‌دانید در گذشته برای مرغ امروزی (مرغ در برابر خروس) چه واژه‌هایی کاربرد داشته است؟

الف) مرغ‌ماهی‌خوار، مرغ‌مگس‌خوار، مرغ‌دریایی، مرغابی (مرغ + آب)، مرغزار (جای پرندگان و چمن)، و واژه‌ی «مرغان» و «مرغک».

ب) در گذشته برای مرغ خانگی واژه‌هایی مانند «کرک» و «ماکیان» (و برای نوع نر «خروس» یا «خروسک») به کار می‌رفته است.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

۲۰ صفحه ۵۹ نوشتاری

۶ـ بیت پایانی از قطعه‌ی صفحه‌ی ۹۴ کتاب درسی را سامان دهید.

برای سامان‌دادن بیت، سه کار انجام می‌دهیم: ۱) مصراع‌ها را با همان ترتیب بنویسیم؛ ۲) واژه‌ها را به ترتیب دستوری فارسی (نهاد، مفعول، متمم، فعل) بچینیم؛ ۳) ضمیرهای پیوسته‌ی جابه‌جا شده را به جای اصلی‌شان ببریم و حذف‌های شعری (فعل یا حرف اضافه) را بازگردانیم. سپس معنای بیت را به نثر روان می‌نویسیم.

چون متن بیت پایانی قطعه (در کتاب درسی اصلی) در دست نیست، نمونه‌ی کلی بالا ارائه شد.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۲۱ صفحه ۶۱ نوشتاری

ـ واژه‌ای متضاد با «نقص» پیدا کنید.

«کمال» (متضاد نقص)؛ در شعر نیز آمده است: «کمالِ همنشین در من اثر کرد».

۲۲ صفحه ۶۱ نوشتاری

۱ـ نمودار قافیه‌های شعر را رسم کنید.

شعر چهار بند دارد. در هر بند، چهار مصراعِ نخست با هم هم‌قافیه‌اند و بیتی از سعدی (که قافیه‌ی مصراع دومش «ـستم» است) به آن پیوند می‌خورد:

بند	واژه‌های قافیه	نمودار
۱	سوزی، پاره‌دوزی، عجوزی، روزی ← دستم	الف الف الف الف ← ب
۲	خمیری، حریری، دل‌پذیری، عبیری ← مستم	ج ج ج ج ← ب
۳	آزمودم، نمودم، شنودم، بودم ← نشستم	د د د د ← ب
۴	کرد، کرد، کرد، کرد ← هستم	ه ه ه ه ← ب

(قافیه‌ی پایانی بیت‌های سعدی در هر بند، «دستم، مستم، نشستم، هستم» با «ـستم» هم‌قافیه‌اند.)

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

۲۳ صفحه ۶۱ نوشتاری

۲ـ بیت‌هایی را که درون کمانک جای گرفته است، زیر هم بنویسید. شعری از سعدی به دست می‌آید که از دیباچه‌ی گلستان است؛ قالب شعر به دست آمده چیست؟

- گلی خوشبوی در حمام روزی / رسید از دست محبوبی به دستم
- بدو گفتم که مشکی یا عبیری / که از بوی دل‌آویز تو مستم
- بگفتا من گلی ناچیز بودم / ولیکن مدتی با گل نشستم
- کمال همنشین در من اثر کرد / وگرنه من همان خاکم که هستم

قالب این شعر **قطعه** است؛ زیرا فقط مصراع‌های دوم هر بیت هم‌قافیه‌اند (دستم، مستم، نشستم، هستم) و مصراع اول بیت نخست قافیه ندارد، و موضوع یکپارچه دارد.

ایران توشه
توشه‌ای برای موفقیت

۲۴ صفحه ۶۱ نوشتاری

۳ـ در واژه‌شناسی آموختید که رنگ مشکی منسوب به مُشک (= مِشک) است؛ دست‌کم هفت رنگ نام ببرید که در پایان «ی» نسبت داشته باشد.

آبی (منسوب به آب)، نارنجی (نارنج)، طلایی (طلا)، نقره‌ای (نقره)، قهوه‌ای (قهوه)، خاکستری (خاکستر)، سرمه‌ای (سرمه)، لیمویی (لیمو)، فیروزه‌ای، نخودی، کرمی، گلی.

۲۵ صفحه ۶۱ نوشتاری

ـ محتوای شعر «گَل و گل» با کدام بخش از «زیبایی شکفتن» نزدیک است؟ چرا؟

محتوای شعر «گَل و گل»، تأثیر هم‌نشینی با خوبان و فروتنی است؛ گِلِ ناچیز با همنشینی با گَل خوشبو شد. این مضمون به بخشی از «زیبایی شکفتن» نزدیک است که در آن از رشد، شکفتن و خوشبو شدن در کنار بهار و گل‌ها و تأثیر پذیرفتن انسان از زیبایی و خوبی پیرامونش سخن می‌رود؛ زیرا در هر دو، زیبایی و ارزش حاصل پیوند با زیبایی دیگران است.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

۲۶ صفحه ۶۳ نوشتاری

*** واژه‌های زیر را که از فرهنگ سخن برگزیده‌ایم، با آرایش الفبایی پشت‌سرهم بچینید:**

سرپنجه ـ شامل ـ زمینه ـ ستودن ـ سیاق ـ زدودن ـ ستیزه ـ شوم‌اختر ـ سپهر ـ شامخ ـ سپند ـ شبهه ـ ستور.

1. ○ زدودن
2. ○ زمینه
3. ○ سپند
4. ○ سپهر
5. ○ ستودن
6. ○ ستور
7. ○ ستیزه
8. ○ سرپنجه
9. ○ سیاق
10. ○ شامخ

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۱۱. ○ شامل

۱۲. ○ شبهه

۱۳. ○ شوم‌اختر

دلیل: «زدودن» پیش از «زمینه» (د پیش از م)؛ «سپند» پیش از «سپهر» (ن پیش از ه)؛ «ستودن، ستور، ستیزه» (حرف چهارم: د، ر، ی)؛ سپس «سرپنجه» و «سیاق»؛ در گروه «ش»: شامخ، شامل، شبهه، شوم‌اختر.

۲۷ صفحه ۶۹ **جست‌وجو در متن**

۱ـ مترادف واژه‌های «درنگ»، «گریبان»، «سفارش»، «فروتن» و متعهد را پیدا کنید.

واژه	مترادف
درنگ	مکث، تأمل، توقف
گریبان	یقه
سفارش	توصیه، اندرز
فروتن	متواضع، افتاده
متعهد	پایبند، ملتزم

۲۸ صفحه ۶۹ **جست‌وجو در متن**

۲ـ تشبیهی در متن «عهد و پیمان» بیابید.

در عبارت «یک‌باره **موج جمعیت**، رجایی را از جا کند و برد» تشبیه به کار رفته است: «جمعیت» (مشبه) به «موج دریا» (مشبه‌به) مانند شده است (اضافه‌ی تشبیهی). وجه شبه: فراوانی و حرکت پرقدرت و نیرومند.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

ایران توشه
توشه راهی برای موفقیت

۲۹ صفحه ۶۹ نوشتاری

۱ـ در عبارت «یک‌باره موج جمعیت، رجایی را از جا کند و برد و برد» تکرار فعل چه مفهومی را می‌رساند؟ دو عبارت دیگر بنویسید که در آن، تکرار فعل چنین کارکردی داشته باشد.

تکرار فعل «برد و برد» **استمرار و ادامه‌داشتن کار** (و دورشدن بسیار) را می‌رساند؛ یعنی جمعیت مدتی طولانی و پیاپی او را با خود می‌برد.

- «دوید و دوید تا به خانه رسید.»
- «رفتیم و رفتیم و رفتیم تا به دهکده رسیدیم.»

۳۰ صفحه ۶۹ نوشتاری

۲ـ مفهوم‌های چهارگانه را در فعل‌هایی که در پی آمده است، بنویسید.

مفهوم‌های چهارگانه‌ی هر فعل عبارت‌اند از: **شخص**، **شمار** (از شناسه)، **زمان** و **مصدر (انجام کار)** (از بن). روش: شناسه را جدا می‌کنیم (شخص و شمار)، بن را پیدا می‌کنیم و ببینیم مضارع است یا ماضی (زمان) و مصدر آن چیست.

نمونه‌ی حل‌شده

فعل	شخص	شمار	زمان	مصدر
می‌شنوم	اول شخص	مفرد	حال (مضارع)	شنیدن
می‌روم	اول شخص	مفرد	حال (مضارع)	رفتن
نوشتی	دوم شخص	مفرد	گذشته	نوشتن
می‌خوانند	سوم شخص	جمع	حال (مضارع)	خواندن

فعل‌های مورد نظر کتاب در متن موجود نیست؛ هر فعل دیگر را به همین روش تحلیل کنید.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۳۱ صفحه ۷۰ نوشتاری

۳ـ دو فعل «می‌افزایم» و «می‌افزودیم»، از دید مفهوم‌های چهارگانه چه تفاوت(ها) و همانندی(ها)یی با هم دارند؟ دو فعل «می‌اندازید» و «می‌اندوزیم» چه‌طور؟

فعل	شخص	شمار	زمان	مصدر
می‌افزایم	اول	مفرد	حال	افزودن
می‌افزودیم	اول	جمع	گذشته	افزودن
می‌اندازید	دوم	جمع	حال	انداختن
می‌اندوزیم	اول	جمع	حال	اندوختن

- «می‌افزایم» و «می‌افزودیم»: **همانندی:** شخص (اول شخص) و مصدر (افزودن). **تفاوت:** شمار (مفرد / جمع) و زمان (حال / گذشته).
- «می‌اندازید» و «می‌اندوزیم»: **همانندی:** زمان (هر دو حال) و شمار (هر دو جمع). **تفاوت:** شخص (دوم / اول) و مصدر (انداختن / اندوختن).

۳۲ صفحه ۷۵ تمرین داستان سیاوش

۱ـ سیاوش در نگارش بیانیه‌اش از «سجع» بهره گرفته است؛ این سجع‌ها را پیدا کنید.

«سجع» هم‌آوایی پایان دو یا چند جمله یا عبارت در نثر است. نمونه‌های بیانیه:

- «صاحب‌دل و صاحب‌نظر» (هم‌آهنگی پایانی)؛ «دلاور و کینه‌ور»
- «در عذابیم ... در تب‌وتابیم ... خراب‌درخرابیم» (عذابیم، تب‌وتابیم، خرابیم)
- «امان از این املای بی‌حاصل! فغان از این املای جانکاه!» (بی‌حاصل / جانکاه)
- «از این صاد و ضاد و طا و ظای مردم‌آزار! از این عین و غین نفرت‌بار!» (مردم‌آزار / نفرت‌بار)
- «عزت و آبروی ما را پاک بردند و مغز ما را خوردند» (بُردند / خوردند)
- «ماران ضحاک ... ماردوش ... آدمی‌خوار»؛ «قرار و طاقت و هوش» با «ماردوش»

۳۳ صفحه ۷۵ تمرین داستان سیاوش

۲ـ در متن داستان ضرب‌المثلی پیدا کنید و بگویید آن را در چه موقعیتی به کار می‌بریم.

ضرب‌المثل: **«آقاجون آش کشک خالته»** (امین گفت).

کاربرد: وقتی بخواهیم به کسی بگوییم کاری که تصور می‌کند ساده و بی‌دردسر است، آن‌قدرها هم آسان و بی‌هزینه نیست و پیامد دارد؛ یا کسی را که بی‌حساب‌وکتاب و ساده‌لوحانه کاری را شروع می‌کند، هشدار دهیم که سخت‌گیر است و آسان رها نمی‌کند (در داستان: معلم این کار را بی‌پاسخ نمی‌گذارد).

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

۳۴ صفحه ۷۶ تمرین داستان سیاوش

ـ اگر به یاد داشته باشید، در بخش چهارم داستان، سیاوش شعری با وزن «تَتَن تَن تَتَن تَن تَن تَتَن تَن تَن تَت» سروده بود. اکنون شما با «ت» و «تَن» وزن شعر تازه‌ی سیاوش را در این بخش داستان بنویسید.

هجای کوتاه را با «ت» و هجای بلند را با «تَن» نشان می‌دهیم. وزن هر بیت شعر (مثلاً «امال، تو همین امروز / نابود شوی بی‌شک»):

تَن تَن ت ت تَن تَن ت | تَن تَن ت ت تَن تَن ت

هر مصراع از دو بخش مساوی تشکیل شده است و در پایان هر بیت، قافیه‌ی «ـود شوی بی‌شک / ـری شدی امال» تکرار می‌شود.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

۳۵ صفحه ۷۶ تمرین داستان سیاوش

ـ در اصطلاح ادبیات داستانی، به ویژگی‌ای که نویسنده در داستان پدید می‌آورد تا خواننده را کنجکاو و نسبت به ادامه‌ی داستان مشتاق کند، «تعلیق» می‌گویند. به نظر شما تعلیق در این بخش از داستان چگونه پدید آمده و تا چه اندازه موفق بوده است؟

تعلیق در این بخش با چند عامل پدید آمده است: ۱) آغاز داستان با صحنه‌ای ناتمام (جمع شدن بچه‌ها و بیانیه) که خواننده می‌خواهد بداند چه می‌شود؛ ۲) سکوت ناگهانی کلاس و رخنه‌ی «سکوتی مرگبار»؛ ۳) «سایه‌ی سنگین» بالای سر سیاوش و «عرق گرم بر شقیقه» که نشان می‌دهد کسی (آقای یزدی) وارد شده؛ ۴) پایان بخش با نقطه‌چین (...) و بدون روشن‌شدن سرنوشت سیاوش.

به نظر من این تعلیق موفق بوده است؛ زیرا خواننده می‌خواهد بداند معلم چه واکنشی نشان می‌دهد و پایان ماجرا چه خواهد شد.

این فایل توسط سایت ایران‌توشه تهیه شده است.

irantooshe.ir

۳۶ صفحه ۷۷ پژوهش

پژوهش: در بیانیه‌ی سیاوش، از داستان ضحاک ماردوش یاد شده است. حسین مرادی، پویانمایی عروسکی «افسانه‌ی ماردوش» را با اقتباس از همین داستان شاهنامه‌ی فردوسی ساخته است. این پویانمایی بارها از صداوسیما پخش شده و در پنج لوح تصویری نیز از سوی شرکت صوتی و تصویری سروش انتشار یافته است. اکنون شما با راهنمایی دبیرتان پس از خواندن داستان ضحاک از شاهنامه‌ی فردوسی و بازبینی «افسانه‌ی ماردوش»، بررسی کنید این پویانمایی با اصل داستان چه همانندی‌ها و چه تفاوت‌هایی دارد. (می‌توانید این کارویژه را در یک گروه پنج‌نفره انجام دهید).

همانندی‌ها:

- شخصیت‌های اصلی یکی است: ضحاک ستمگر با دو مار بر شانه‌هایش، کاوه‌ی آهنگر و فریدون.
- ضحاک هر روز دو جوان را می‌کشد تا مغزشان خوراک مارها شود.
- کاوه علیه ضحاک قیام می‌کند (درفش کاویانی) و فریدون با گرز گاوسر بر او پیروز می‌شود.

تفاوت‌ها (نمونه):

- در شاهنامه، داستان گسترده‌تر است (فریب ضحاک توسط ابلیس، کشتن پدر، شاهی هزار ساله، آمدن جمشید و...)، ولی پویانمایی خلاصه و ساده‌شده است و بیشتر روی نبرد خیر و شر تکیه دارد.
- پایان‌بندی و جزئیات بعضی صحنه‌ها (زندانی شدن ضحاک در دماوند)، گفت‌وگوها و شخصیت‌های فرعی در پویانمایی با شاهنامه تفاوت دارد.
- زبان شاهنامه شعر حماسی است، ولی پویانمایی عروسکی با تصویر و موسیقی و گفتار ساده روایت می‌شود.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت